

FSR BusinessIndikator

– Efteråret 2020

Indledning

I starten af 2020 blev hele verden ramt af coronapandemien. Folketinget reagerede resolut og lukkede store dele af samfundet ned. Samtidig fik erhvervslivet en historisk håndsrækning i form af diverse hjælpepakker, der har til formål at kompensere for virksomhedernes faste omkostninger, lønninger mv.

Kombinationen af hurtig hjælp og et robust og forholdsvis velpolstret erhvervsliv ser ud til at have fået Danmark nogenlunde helskindet igennem krisen. Visse nøgletal tyder desuden på, at Danmark har klaret sig bedre igennem krisen end mange andre lande i Europa og på verdensplan. Salg, handel, beskæftigelse og udlån faldt i forbindelse med nedlukningen af samfundet, men er langsomt på vej tilbage mod niveauet før coronakrisens start.

Det er dog endnu for tidligt at konkludere endegyldigt, hvordan Danmark vil klare sig igennem coronakrisen. Anden bølge af coronaepidemien har i efteråret ramt Danmark og resten af verden for fuld kraft. Et godt eksempel på de konsekvenser af krisen, som vi endnu ikke kender omfanget af, er den danske minkbranche, der står over for en total nedlukning. Her er der tale om et eksporterhverv, der i 2019 eksporterede for knap 5 mia. kr., der er på vej til at forsvinde.

BusinessIndikatoren kombinerer resultater fra en spørgeskemaundersøgelse blandt 577 godkendte revisorer samt diverse nøgletal, der på forskellig vis beskriver aktiviteten i dansk erhvervsliv. Analysen tager udgangspunkt i data tilgængelig pr. oktober 2020. Derfor kan påvirkningen af anden bølge af coronaepidemien endnu ikke ses i opgørelserne.

K / KONTAKT

Henvendelser
angående
analysen:

Anders Lau

Kommunikationschef

Mail: ala@fsr.dk

Tlf.: 41 93 31 47

Agnethe Larsen

Analytiker

Mail: aln@fsr.dk

Tlf.: 20 56 54 35

Jakob Vodstrup

Analytisk student

Mail: jvo@fsr.dk

Lille vækst de næste seks måneder

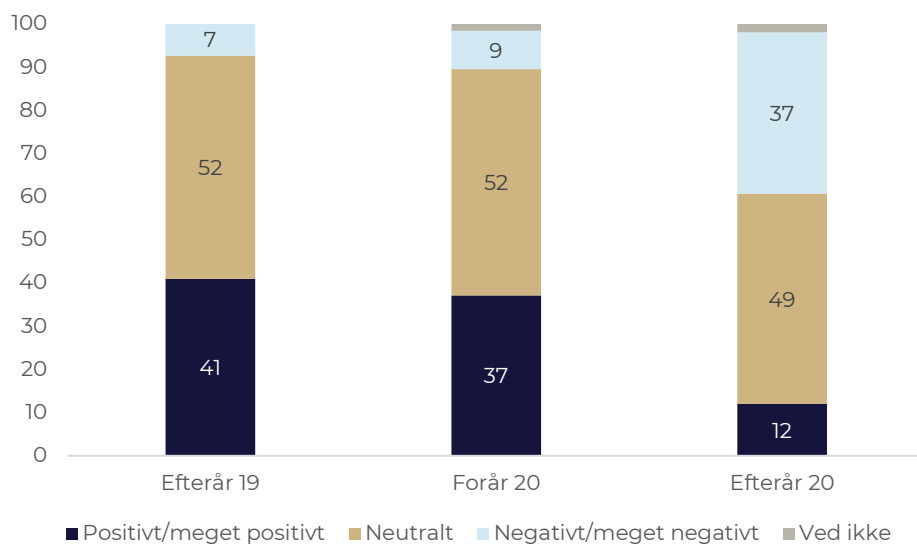
I efteråret 2019 forventede fire ud af 10 revisor, at deres kunder ville opleve en positiv eller meget positiv udvikling i virksomheden de næste 6 måneder, mens kun 7 pct. forventede en negativ eller meget negativ udvikling. 6 måneder senere kun få dage før statsministeren lukkede landet ned var billedet stort set uændret i forhold til 6 måneder før¹. Efterfølgende har situationen for erhvervslivet ændret sig markant. I efteråret 2020 er det kun hver tiende revisor, der forventer en positiv eller meget positiv udvikling i deres kunders virksomheder, mens næsten fire ud af 10 forventer en negativ eller meget negativ udvikling.

Det er en markant ændring som skyldes, at coronakrisen ramte Danmark få dage efter forrige indikator-måling. Mange virksomheder er blevet påvirket og vil fortsat kæmpe med den videre drift i de kommende år.

Som det fremgår af figuren neden for er andelen af revisorer, der vurderer en neutral udviklingen i økonomien hos deres kunder stort set uændret i forhold til tidligere. Det indikerer, at Folketingets forskellige hjælpepakker har været med til at holde hånden under store dele af erhvervslivet og hjulpet dem igennem krisen.

Figur 1

**Hvordan vurderer du samlet set, at økonomien vil udvikle sig hos dine kunde-
virksomheder over de næste 6 måneder?**

Anm.: $n_{E2020}=148$, $n_{F2020}=124$, $n_{E2019}=178$

Kilde: FSR – danske revisorers surveypanel

¹ Survey blandt godkendte revisorer blev i foråret 2020 afsluttet d. 6. marts

Revisorerne nævner i kommentarerne især faldende efterspørgsel som årsagen til den negative udvikling de næste seks måneder, men også at virksomhederne forventes at ville investere mindre eller udskyde ellers planlagte investeringer samt at adgangen til finansiering vil blive sværere.

Salget vender tilbage

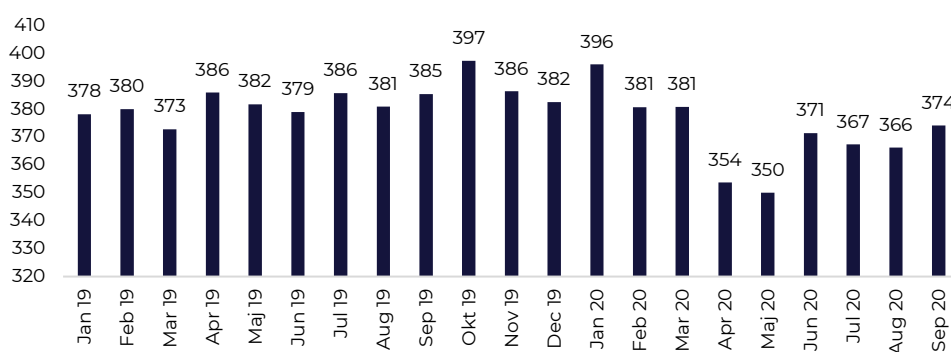
Revisorernes vurdering af udviklingen hos kunderne de næste seks måneder afspejles også i salget i virksomhederne. Dansk erhvervslivs samlede salg har generelt været opadgående de seneste par år. Den samme udvikling sås i de første tre måneder af 2020, hvor det samlede salg var højere end på samme tidspunkt året før, se figur 2.

Derefter ses et markant fald som følge af Regeringens nedlukning af samfundet i april og maj måned. Fra marts til april 2020 faldet det samlede salg med 7 pct. svarende til et fald på 27 mia. kr. I takt med at samfundet lukkede op igen, vendte salget dog hurtigt tilbage. I juni er salget godt 2 pct. lavere end i marts 2020, dvs. lidt under niveauet før coronakrisens start i Danmark.

I og med at størstedelen af landets revisorer vurderer, at deres kunder vil have en neutral eller negativ udvikling de næste seks måneder ser det ud til, at der samlet set vil være et fald i det samlede salg i 2020. Sammenlignet med perioden januar til september 2019 er det samlede salg 89 mia. kr. lavere i 2020. Dog er, der tegn op, at konsekvensen af coronakrisen ikke bliver nær så stor som forventningen var tilbage i foråret, hvor coronaepidemien kom til Danmark.

Figur 2

Salg i alt (sæsonkorrigeret), mia. kr., januar 2019-september 2020

Kilde: Firmaernes køb og salg efter branche (DB07), beløb, sæsonkorrigeret og tid (FIKS11)

Tjenestehandel ramt relativt hårdt

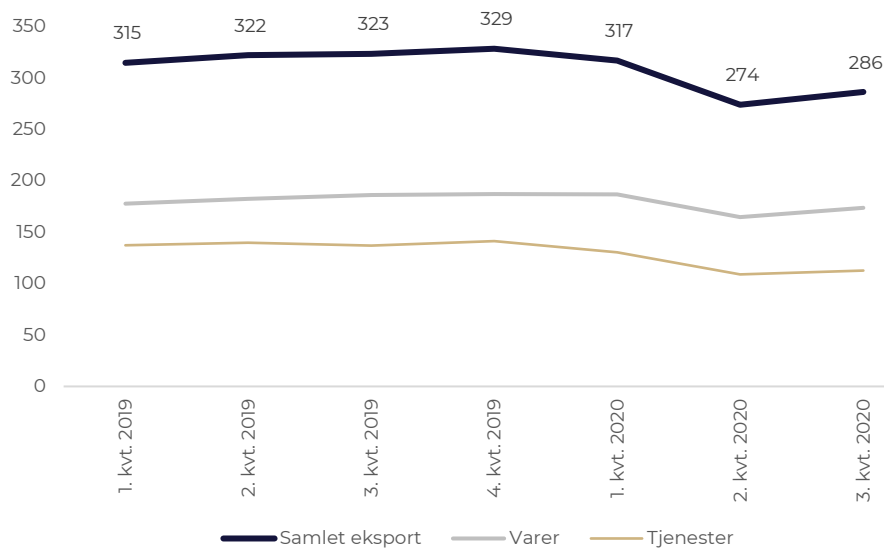
Ligesom salget er Danmarks eksport steget de seneste år og toppede i 2019 med en eksport på 1.289 mia. kr. Fra 1. kvartal 2020 til 2. kvartal faldt Danmarks eksport til udlandet fra 317 mia. kr. til 274 mia. kr. svarende til et fald på 14 pct. Fra 2. kvartal til 3. kvartal er eksporten imidlertid steget igen med 12 mia. kr. Den samlede eksport er dog stadig 10 pct. lavere end i 1. kvartal 2020.

Danmarks handel med tjenester er blevet ramt relativt mere sammenlignet med varehandlen. I 2019 udgjorde tjenestehandlen 43 pct. af den samlede eksport mens varehandlen udgjorde 57 pct. Den andel er faldet til 40 pct. for de første 3. kvartaler af 2020.

Årsagen til dette er, at handlen med tjenester faldt med 16 pct. fra 1. kvartal til 2. kvartal 2020, mens varehandlen kun faldt med 12 pct. Selvom tjenestehandlen er steget i 3. kvartal, er den ikke stedet lige så meget som varehandlen. Det forskyder fordelingen af eksporten med tjenester og varer.

Figur 3

Danmarks eksport, mia. kr. 1. kvartal 2019-3. kvartal 2020

Anm.: Opgørelsen indeholder både vare- og tjenestehandel

Kilde: statistikbanken.dk UHV4 samt UHT4S2

Indenfor tjenestehandel er det især virksomheder indenfor lufttransport og rejser, der blev hårdt ramt af coronakrisen. Tjenestehandel med rejser er delvist vendt tilbage i 3. kvartal, mens lufttransporten stadig er på et relativt lavt niveau sammenlignet med før coronakrisens start.

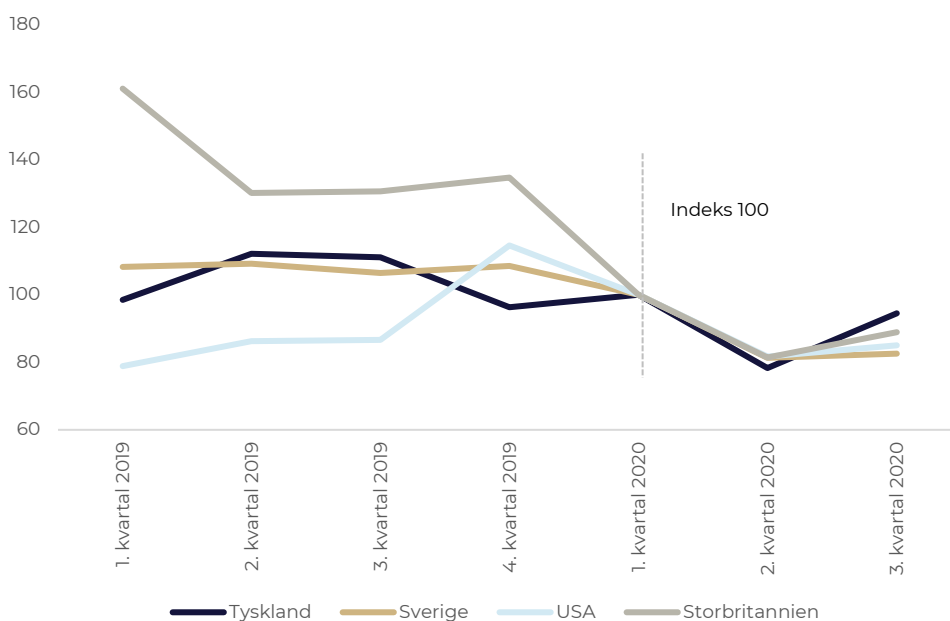
Stort fald i eksporten til de primære markeder

Coronakrisen har ikke ændret fordelingen af eksporten til lande inden for og uden for EU27. Ca. 45 pct. af Danmarks samlede eksport går til lande indenfor EU-27 (55 pct., hvis Storbritannien regnes med).

Tyskland, Sverige, USA og Storbritannien er Danmarks største eksportmarkeder. Samlet set går i omegn af 40 pct. af Danmarks eksport til disse lande, svarende til 110 mia. kr. Fra 1. kvartal 2020 til 2. kvartal faldt eksporten til disse lande i gennemsnit med 19 pct. Eksporten faldt med 22 pct. til Tyskland og 18 pct. til USA., se figur 4. Selvom eksporten er på vej tilbage mod det tidligere niveau før coronakrisens udbrud, er niveauet stadig lavere end i 1. kvartal 2020.

Figur 4

Udvikling i eksport til udvalgte lande, indeks 100 = 1. kvartal 2020

Kilde: UHV4 samt UHT4S2.

Anm.: Stigningen i eksporten til USA i 4. kvartal 2019, skyldes en usædvanlig høj eksport af forskning- og udviklings tjenester samt medicinske og farmaceutiske produkter (statistikbanken UHV7 og UHTP).

Dansk beskæftigelse er faldet mindre end i EU

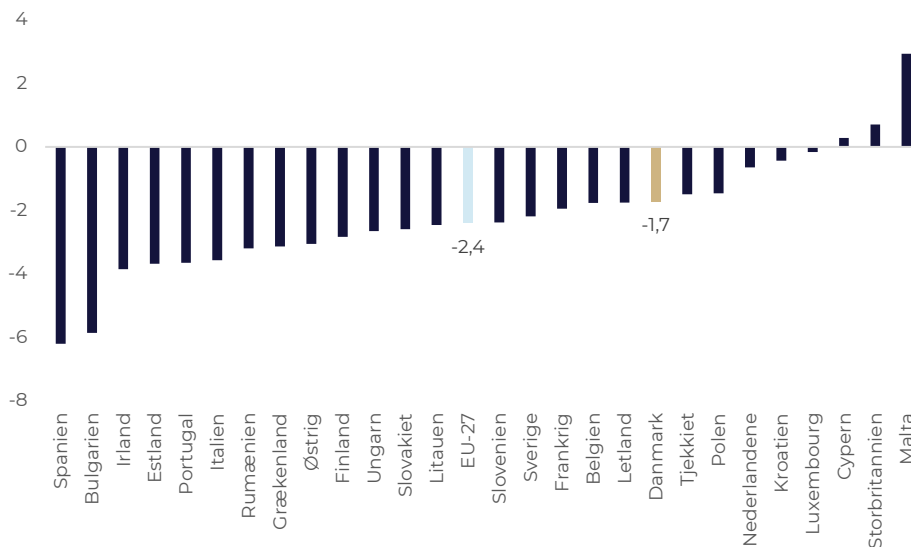
Danmarks beskæftigelse er faldet med 1,7 pct. fra 2. kvartal 2019 til 2. kvartal 2020, hvilket svarer til ca. 48.000 fuldtidsbeskæftigede. Faldet skyldes primært coronakrisen, der på trods af hjælpepakker har betydet, at mange beskæftigede har mistet deres job. Danmark er dog ikke lige så hårdt ramt som andre lande i Europa. Den

gennemsnitlige beskæftigelse i EU-27 landene var 2,4 pct. lavere i 2. kvartal 2020 sammenlignet med 2. kvartal 2019, se figur 5.

Udviklingen i beskæftigelsen i Europa afspejler bl.a., hvordan de forskellige lande har håndteret coronakrisen. Det ser ud til, at Folketingets resolute håndtering med hjælpepakker har holdt hånden under arbejdsmarkedet, det gælder især ordningen for lønkomensation.

Figur 5

Procentvis ændring i beskæftigelsen 2. kvartal 2019 til 2. kvartal 2020 i EU

Anm.: Data ikke tilgængeligt for Tyskland for 2. kvartal 2020. 2020 og indgår derfor ikke i figuren eller i beregningen for EU-27.

Kilde: Eurostat (Labour Force Survey)

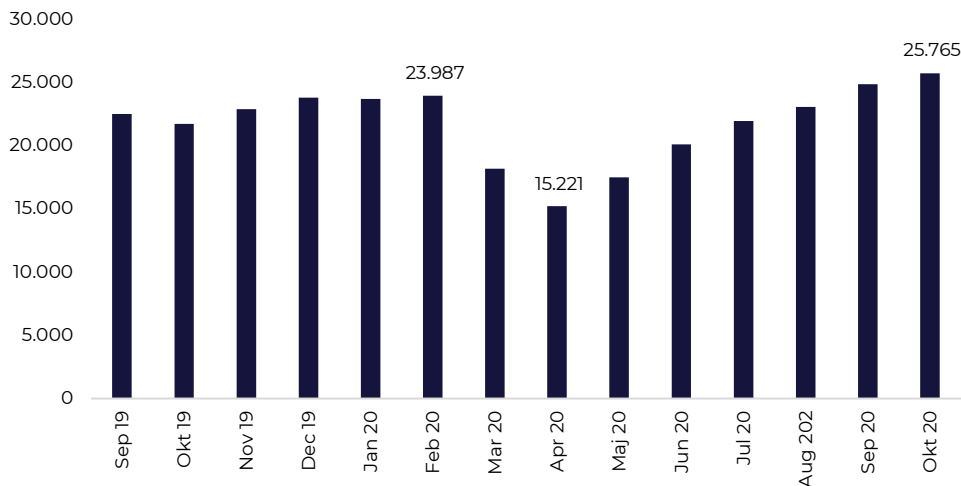
Efterspørgslen efter arbejdskraft gør comeback

I det omfang, at Danmark har klaret sig bedre igennem coronakrisen end andre lande i Europa må det forventes at afspejle sig i behovet for arbejdsgivernes behov for arbejdskraft. Her ses ikke overraskende en markant udvikling i antallet af stillingsopslag hos jobportalen Jobindex (se figur 6).

Ligesom salget og eksporten faldt i forlængelse af nedlukningen af samfundet i foråret, skete det samme for antallet af stillingsopslag på Jobindex. Fra februar til april faldt antallet af stillingsopslag med knap 9.000 svarende til et fald på 37 pct.

Allerede fra maj måned begyndte optimismen dog at vende tilbage igen, hvilket fik antallet af stillingsopslag til at stige måned for måned.

Figur 6

Antal stillingsopslag, sæsonkorrigeret september 2019 - september 2020

Anm.: De samlede stillingsopslag er et udtryk for både private og offentlige opslag på Jobindex' database.

Kilde: Jobindex

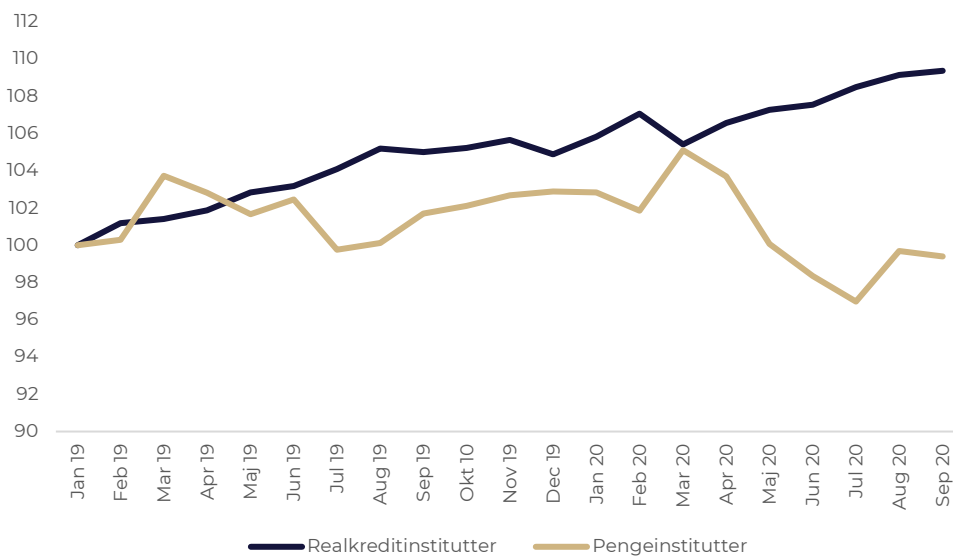
Bankernes udlån er faldet

Frem til marts 2020 udviklede bankernes udlån til erhvervslivet sig nogenlunde stabilt, men fra april og frem til juli måned faldt bankernes udlån med ca. 29 mia. kr. Det svarer til et fald på 8 pct. I samme periode steg realkreditinstitutternes udlån med 25 mia. kr., svarende til en stigning på 3 pct., se figur 7.

Da samfundet lukkede ned og salget blev mindre steg virksomhedernes behov for likviditet. Normalt ville man forvente, at det ville få virksomhederne til at søge udlån hos bankerne. Det modsatte ses efter marts. Udviklingen i bankernes udlån kan skyldes flere ting. En af forklaringerne er Folketingets hjælpepakker, der bl.a. gav virksomhederne mulighed for at udskyde momsindbetalinger og få kompensation for faste omkostninger. Derudover kan det også skyldes, at bankerne har været mere påpasselige med at låne penge ud til erhvervslivet. Sidste men ikke mindst var dansk erhvervsliv relativt godt polstret før coronakrisen. Det har gjort dem mere robuste og modstandsdygtige.

Figur 7

Udviklingen i udlån fra pengeinstitutter og realkreditudlån til ikke-finansielle virksomheder indeks 100 = januar 2019

Kilde: Danmarks Nationalbank, DNPUDDK, DNRUDDKI

Om FSR BusinessIndikator

FSR BusinessIndikator tager temperaturen på dansk erhvervsliv og revisorernes vurdering af udviklingen i deres kunders virksomheder.

BusinessIndikatoren er baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt godkendte revisorer samt udvalgte nøgletal.

Spørgeskemaundersøgelsen måler revisorernes forventninger til den økonomiske udvikling hos deres kunder seks måneder frem.

De udvalgte nøgletal giver på forskellig vis et indblik i erhvervslivets aktuelle sundhedstilstand. Nøgletallene er inddelt efter fire temaer: Virksomhedsaktivitet, adgang til finansiering, eksport og beskæftigelse.

Om FSR – analyse

FSR - danske revisorer udarbejder løbende analyser og surveys, som tager udgangspunkt i aktuelle og relevante problemstillinger i revisorbranchen og i erhvervslivet mere generelt.

Formålet med undersøgelserne er at sætte fokus på relevante emner og nyttiggøre den unikke viden som foreningens medlemmer besidder. Det er tilladt at citere fra publikationen med tydelig kildeangivelse og med henvisning til FSR – danske revisorer.